

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθήνα, 3 Αυγούστου 2024

**ΥΠΠΟ: Αποκάλυψη βοτσαλωτού ψηφιδωτού δαπέδου με παράσταση Σατύρων
στην Ερέτρια**

Κατά τις εργασίες τοποθέτησης του νέου ενιαίου αγωγού ύδρευσης Ερέτριας, στο πλαίσιο έργου του Δήμου Ερέτριας «Αντικατάσταση Δικτύου Ύδρευσης Ερέτριας (υπόλοιπα τμήματα πόλης)» ενταγμένου στο Ε.Π. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020» (ΟΠΣ 500157), το οποίο παρακολουθείται από εξειδικευμένο προσωπικό της ΕΦΑ Ευβοίας (2ο υποέργο), εντοπίστηκε στην πόλη της Ερέτριας τμήμα οικίας της υστεροκλασικής περιόδου (μέσα 4ου αι. π.Χ.), που σώζει βοτσαλωτό δάπεδο με κεντρική παράσταση δύο Σατύρων.

Το εν λόγω κτήριο βρίσκεται στον πυρήνα του αστικού ιστού της αρχαίας πόλης, πλησίον του ιερού Δαφνηφόρου Απόλλωνα, της «Συνοικίας των Παναθηναϊκών Αμφορέων» και της «Οικίας των Μωσαϊκών», όπου έχουν ερευνηθεί κατά το παρελθόν οικίες του 4ου αι. π.Χ., που κοσμούνται σε πολλές περιπτώσεις με περίτεχνα βοτσαλωτά ψηφιδωτά δάπεδα.

Κατά την ανασκαφική έρευνα αποκαλύφθηκε ένα τετράπλευρο δωμάτιο σχεδόν τετράγωνης κάτοψης, με εσωτερικές διαστάσεις 3,50μ. x 3,55μ., το οποίο ορίζεται στα νότια και ανατολικά από τοίχους. Στις υπόλοιπες πλευρές (βόρεια και δυτική) δεν κατέστη δυνατή η αποκάλυψη των τοίχων του δωματίου, λόγω της περιορισμένης έκτασης του ανασκαφικού σκάμματος και της ύπαρξης του οδοστρώματος δημοτικής οδού.

Στο εσωτερικό του δωματίου ερευνήθηκε ψηφιδωτό δάπεδο κατασκευασμένο από φυσικά βότσαλα, μικρού μεγέθους και λευκού χρώματος, το οποίο σώζει ένα κεντρικό μετάλλιο, διαμέτρου 1,13μ., με παράσταση Σατύρων. Απεικονίζονται δυο ανδρικές μορφές με ζωόμορφα χαρακτηριστικά (ουρά, κέρατα, μυτερά αυτιά). Ο ένας είναι νεαρής ηλικίας και παίζει διπλό αυλό, ενώ ο άλλος είναι γενειοφόρος, μεγαλύτερης ηλικίας, και πιθανότατα χορεύει στους ρυθμούς της μουσικής. Για την απόδοση των χαρακτηριστικών του προσώπου ή λεπτομερειών του σώματος έχουν χρησιμοποιηθεί βότσαλα διαφόρων χρωμάτων (λευκό, μαύρο, κόκκινο, κίτρινο) με

χαρακτηριστικότερη την απόδοση των μαλλιών με βότσαλα κίτρινου χρώματος, που προσδίδουν ρεαλισμό και ζωντάνια στις μορφές της παράστασης.

Κατά μήκος της βόρειας, ανατολικής και δυτικής πλευράς του δωματίου, αποκαλύφθηκε ένα υπερυψωμένο δάπεδο από κονίαμα, πλάτους 0,935μ. και ύψους 2–3 περίπου εκατοστών, κατασκευή που χρησίμευε για την τοποθέτηση κλινών ή ανακλίντρων, στοιχείο το οποίο βρίσκεται συχνά σε κατοικίες της ίδιας περιόδου στην Ερέτρια (Δυτική Συνοικία, Οικία Μωσαϊκών) και οδηγεί στην ταύτιση του χώρου με ανδρώνα, όπου τελούνταν συνεστιάσεις και συμπόσια. Μάλιστα, η παράσταση των Σατύρων που βρίσκονται σε εύθυμη διάθεση, διασκεδάζοντας υπό τους ήχους της μουσικής, συνδέεται και νοηματικά με τη χρήση του χώρου, ο οποίος προοριζόταν για τις γιορτές που λάμβαναν χώρα στην οικία.

Μετά την εγκατάλειψή του, στους πρώτους χριστιανικούς αιώνες (5ος-6ος αιώνας μ.Χ.), ο χώρος χρησιμοποιήθηκε ως νεκροταφείο, όπως συνάγεται από τον εντοπισμό πέντε (5) τάφων (4 κεραμοσκεπείς και 1 απλός λάκκος), οι οποίοι είχαν διανοιχθεί μέσα την επίχωση του δωματίου και σε κάποιες περιπτώσεις είχαν παρεισφρήσει και διαταράξει δάπεδο, καθώς και ακόμη πέντε (5) τάφων (4 κεραμοσκεπείς και 1 απλός λάκκος) της ίδιας περιόδου στα νότια (εξωτερικά) του δωματίου.

Μετά την ολοκλήρωση της ανασκαφικής έρευνας και την πρώτη εκτίμηση των αρχαιολογικών δεδομένων, η οικία και το βοτσαλωτό ψηφιδωτό δάπεδο πιθανότατα χρονολογούνται μετά τα μέσα του 4ο αι. π.Χ., την εποχή που εμφανίζονται οι πολυτελείς ιδιωτικές οικίες στην αρχαία Ερέτρια και ακολουθούν τον γνωστό αρχιτεκτονικό τύπο με την κεντρική περίστυλη αυλή, γύρω από την οποία αναπτύσσονται οι ιδιωτικοί χώροι της οικογένειας και οι δημόσιοι χώροι για τις επίσημες περιστάσεις και την πραγματοποίηση συμποσίων. Παρόμοια βοτσαλωτά δάπεδα από την «Οικία των Μωσαϊκών» έχουν χρονολογηθεί περί το 360-350 π.Χ.

Κατόπιν ομόφωνης γνωμοδότησης του τοπικού Συμβουλίου Μνημείων Στερεάς Ελλάδας κατά την αρ. 3/26-6-2024 Συνεδρίασή του, αποφασίστηκε η προσωρινή κατάχωση του δαπέδου για λόγους προστασίας και η τροποποίηση της διέλευσης του αγωγού ύδρευσης, ώστε αυτό να μην θίγεται κατ' οιονδήποτε τρόπο και να αναδειχθεί μελλοντικά.

Η ΕΦΑ Ευβοίας, λαμβάνοντας υπόψη την άριστη κατάσταση διατήρησης του βοτσαλωτού ψηφιδωτού δαπέδου και την μοναδικότητα της παράστασης του κεντρικού μεταλλίου, προέβη καταρχάς σε άμεσες εργασίες στερέωσης και καθαρισμού αυτού από Συντηρητές της Υπηρεσίας, ενώ παράλληλα έχει ληφθεί μέριμνα ώστε το νέο αυτό αρχαιολογικό σύνολο να ενταχθεί προς ανάδειξη στη «Μελέτη ενοποίησης των μνημείων του αρχαιολογικού χώρου Ερέτριας», που εκπονήθηκε με χρηματοδότηση του Ε.Π. «Στερεά Ελλάδα 2014-2020» και πρόκειται να εξεταστεί από το ΚΑΣ.